

11. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Notu

6. Ünite: Roman

Roman ünitesi şu konulardan oluşuyor:

- Cumhuriyet Dönemi'nde roman (1923-1950)
- Cumhuriyet Dönemi'nde roman (1950-1980)
- Modernizm akımı
- Dünya edebiyatında roman
- Anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama çalışmaları
- Okunan bir roman hakkında inceleme ve değerlendirme yazısı yazma
- Bir romanı sinemaya uyarlanmış hâliyle karşılaştırma

Roman Nedir?

Olmuş ya da olması mümkün olayları kişi, yer, zaman bağlamında anlatan, hikâyeye göre daha uzun, anlatmaya dayalı edebi bir türdür.

Özellikleri:

- Romanda, kahraman, mekân ve olaylar daha çok ve çeşitlidir.
- Romanlarda birden çok anlatıcı ve bakış açısı görülebilir.
- Romanlarda tasvirlerin yanı sıra tahliller de vardır.
- Romanda da öyküde de olay, kişi, yer ve zaman öğeleri vardır.
- Öyküden farklı olarak romanlarda bu öğeler daha ayrıntılı daha kapsamlı bir biçimde ele alınır. Romanda betimlemelere ve psikolojik tahlillere öyküden daha geniş yer verilir.
- Romanda olaylar, roman kahramanlarının karakter özelliklerinden doğar.
- Romanların olay örgüleri olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerinden doğar.
- Romanlar işlediği konulara göre; sosyal roman, serüven (macera) romanı, tarihi roman, egzotik roman, psikolojik roman (tahlil romanı), polisiye, biyografik ve otobiyografik roman gibi türlere ayrılır.

Kısaca Roman Özellikleri:

- a. Uzun b. düzyazı (nesir)
c. olaya ve anlatmaya dayalı ç. Kurmaca gerçeklik

Roman türünün ilk örneği İspanyol yazar Cervantes'in Don Kişot adlı eseridir. (17.yy)

TÜRK EDEBİYATI'NDA ROMAN TÜRÜ ve İLK'LER

Türk edebiyatında roman türündeki ilk örnekler **Tanzimat Dönemi**'nde verilmeye başlamıştır (19.yy) Roman türü önce Batı edebiyatından **çevirilerle** edebiyatımıza girmiştir, daha sonra ilk yerli örnekler verilmiştir.

- **İlk çeviri roman:** Yusuf Kâmil Paşa'nın Fenelon'dan çevirdiği Telemak
- **İlk yerli roman:** Şemsettin Sami'nin yazdığı Taaşuk-ı Talât ve Fitnat
- **İlk edebî roman:** Namık Kemal'in yazdığı İntibah
- **İlk tarihî roman:** Namık Kemal'in yazdığı Cezmi
- **İlk köy romanı:** Nabizade Nazım'ın yazdığı Karabibik
- **Romantizmden realizme geçişin ilk örneği:** Sami Paşazade Sezaî'nin yazdığı Sergüzeşt
- **İlk realist roman:** Recaizade Mahmut Ekrem'in yazdığı Araba Sevdası
- **İlk psikolojik roman denemesi ve ilk tezli roman:** Nabizade Nazım'ın yazdığı Zehra romanıdır.
- **İlk polisiye roman:** Ahmet Mithat Efendi-Esrâr-ı Cinayet
- **İlk post-modern roman:** Oğuz Atay-Tutunamayanlar

Türk edebiyatında roman türündeki asıl büyük gelişmeler **Servetifünun, Millî Edebiyat ve Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**'nda olmuştur. Servetifünun yazarı Halit Ziya Uşaklıgil Batılı roman tekniğine uygun olarak kaleme aldığı **Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu** gibi romanlarıyla ilk roman ustamız olmuştur.

1923- 1950 YILLARINDA TÜRK ROMANI

- **1910** yılından itibaren millî duyguların ağır basmasıyla ve Türkçülük akımının etkisiyle millî konulara değinen, Anadolu'yu konu edinen romanlar yazılmaya başlanmıştır.
- **1930**'lara kadar Millî Edebiyat etkisinde gelişen romanda eskiye karşı yeni değerlerin yüceltilmesi işlenmiştir. Bu dönemde **Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu** gibi romancılarımız eser vermiştir.
- **1930**'lardan sonra Türk romanında köylülerin, işçilerin, geçim sıkıntısı çekenlerin yaşamından ve sorunlarından söz edilmeye başlanmıştır. Romanlarda Anadolu coğrafyası ve insanı, köyden kente göçün neden olduğu sorunlar **Sadri Ertem, Sabahattin Ali** gibi toplumcu-gerçekçi anlayışa bağlı sanatçılar tarafından işlenmiştir.
- İnsanın gerçekliğini psikolojik yönüyle anlatan **Peyami Safa, Abdülhak Şinasi**

Hisar gibi romancılar da bireyin iç dünyasını esas alan yönelimle romanlar yazmışlardır.

- 1923- 1950 yıllarında sanatçılar, konularını günlük hayattan almışlar, toplum sorunlarını derine inmeden **gözlemci-gerçekçi** eserler yazmışlardır. Duygusal ve acıklı olaylar üzerine kurulmuş, rastlantılarla gelişen, zengin-yoksul, iyi-kötü gibi kalıplaşmış tiplerin işlendiği romanlar ortaya konmuştur.
- **1940'lardan itibaren II. Dünya Savaşı'nın** yıkımları, iki kutuplu bir dünyada kendine yer açma çabaları, sanayileşmenin getirdiği problemler, iç ve dış göç olguları romanlarda işlenmiştir. Bu dönemde yazarlar çok iyi tanıdıkları yöreleri, o yörelerin insanlarını hayat mücadeleleri ve yaşama biçimleriyle yansıtmaya özen göstermişlerdir. Bu dönemin romancılığında görülen en önemli yönelimlerden biri de **köy romancılığı**dır. Köy gerçeği romanlarda etkili biçimde ele alınmıştır. Kasaba ve şehirlerde yaşayan dar gelirli insanların içinde yaşadıkları toplumsal düzen de giderek romanlarda ele alınmıştır. Türk kadınının çağdaşlaşmak için verdiği mücadele başta olmak üzere, ekonomik bağımsızlığı, kadın-erkek münasebetleri, kadının aile ve toplum içindeki yeri, durumu da romanlarda ele alınmıştır.

1950-1980 YILLARINDA CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI

1950-1980 arasında roman türü farklı eğilimlerle gelişimini sürdürmüştür.

- Toplumcu gerçekçi,
- Bireyin iç dünyasını esas alan
- Modernist
- Millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan

→**Toplumcu-gerçekçiler: Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Samim Kocagöz, Fakir Baykurt** gibi toplumcu gerçekçi yazarlar; toprak kavgaları, tarımın makineleşmesi, köyden kente göç gibi toplumsal konuları romanlarında ele almışlardır.

→**Bireyin iç dünyasını esas alan romanlar: Peyami Safa, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi** bireyin iç dünyasını esas alan romanlar yazmışlardır.

→**Modernist romanlar: Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü, Adalet Ağaoğlu** modernist çizgide romanlar vermişlerdir.

→**Millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan romanlar: Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Bahaeddin Özkıışı, Münevver Ayaşlı, Emine İşinsu, Sevinç Çokum** millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan romanlar yazmışlardır.

1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'ndeki Önemli Romanlar

Aşağıdaki romanlar 1950-1980 arasında yazılan önemli romanlardır.

- **Kemal Tahir**→Devlet Ana, Yorgun Savaşçı
- **Orhan Kemal**→Cemile, Murtaza
- **Yaşar Kemal**→İnce Memed, Yılanı Öldürseler
- **Fakir Baykurt**→Tırpan, Yılanların Öcü
- **Peyami Safa**→Yalnızız
- **Ahmet Hamdi Tanpınar**→ Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- **Tarık Buğra**→Küçük Ağa, İbişin Rüyası
- **Yusuf Atılgan**→ Aylak Adam, Anayurt Oteli
- **Oğuz Atay**→Tutunamayanlar, Bir Bilim Adamının Romanı
- **Ferit Edgü**→Hakkâri'de Bir Mevsim
- **Adalet Ağaoğlu**→Fikrimin İnce Gülü, Bir Dügün Gecesi
- **Hüseyin Nihal Atsız**→Ruh Adam
- **Mustafa Necati Sepetçioğlu**→Kilit, Çatı
- **Bahaeddin Özkıışı**→Sokakta, Köse Kadı

Orhan Kemal- Murtaza Romanı:

Orhan Kemal'in toplumcu gerçekçi anlayışla yazdığı **Murtaza** adlı roman, 1952 yılında önce gazetede tefrika edilir ve aynı yıl kitap olarak yayımlanır. Eser eklemeler yapılarak 1969'da yeniden yayımlanır. Büyük ilgi gören roman 1965'te Murtaza, 1984'te ise Bekçi adıyla iki kez sinemaya uyarlanır; tiyatro eseri olarak da sahnelenir.

Romandaki olaylar, II. Dünya Savaşı sonrasında, Adana'da geçmektedir. Yazar; bu eserinde bir fabrikada gece kontrolörü olan, görevini her şeyin üstünde tutan, saf bir adam çevresinde gelişen olayları toplumcu gerçekçiliğe bağlı kalarak yansıtmıştır.

ROMANDA MODERNİZM

19. yüzyılda büyük gelişme sağlayan geleneksel roman anlayışı devam ederken 20. yüzyılın ilk çeyreğinde yeni bir roman anlayışı ortaya çıkar. Aydınlanmayla birlikte oluşan, hümanizm ve demokrasi temeli üzerine yükselen bir düşünce sistemi olan **modernizm**, birçok alanı olduğu gibi romanı da etkilemiştir.

I ve II. Dünya Savaşları'nın insanlık üzerindeki yıkıcı etkileri modernizmin doğuşunda büyük rol oynamıştır. "**İnsan, yaşadığı dünyada hep acılarıyla baş başa kalmış ve yalnızlıktan kurtulamamıştır. Öyleyse insanın bu durumunu anlatmak gerekir.**" görüşünden hareket eden modernist romancılar, geleneksel romancıların aksine kişilerin iç dünyalarını romanlarına katmayı ve "dün-bugün-yarıncıdan oluşan zaman zincirini kırmayı hedeflerler.

Kişilerin anılarını ve bilgilerini, kafalarından neler geçtiğini, dillerinden dökülmeyip kalplerine gömdüklerini okuyucuya aktarabilmek için **bilinç akışı, iç konuşma ve iç diyalog** gibi teknikleri kullanırlar. Sinemadan aldıkları geriye dönüş tekniği ile de keskin zaman zincirini kırmayı amaçlarlar. Bu teknikler sayesinde okuyucu hem karakterler hakkında daha doğru bilgiler edinir hem de bugünün durdurulduğu, geçmişin araya girdiği iç içe geçmiş zaman ve olaylardan oluşan bir hikâyeye okur.

Modernist romanlarda neden-sonuç ilişkisi ortadan kalkmıştır. Roman, en baştan başlamak veya belirli bir biçimle bitmek zorunda değildir. Yazar, insan dışındaki dünyayı yalın biçimde yansıtmaktan kaçınır, geleneksel anlatımın dışına çıkar, yer yer alegorik anlatımdan yararlanır, kelimelerin çağrışım gücünden yararlanarak şiirsel bir dil kullanır. **Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar** romanında da başı ve sonu belli olan bir olay yoktur. Mekân, kişi, olay yerine bireyin iç dünyasına yönelme söz konusudur.

Modernist yazarlar, tek bir cümlelerin bile atlanamayacağı bir yapı kurarlar. Bu yapı bilinçli kurgulanmış bir yapıdır ve okuru etkin kılar. Bu tür romanlarda en önemli tema **yabancılaşma**dır. Çoklu anlatıcı, çoklu bakış açısı da modernist romanların başka bir özelliğidir.

Modernist Romanlarda Anlatım

Anlatı türlerinde anlatıcı ile eser arasında önemli bir bağ bulunur. Anlatım teknikleri; yazarın duygu, düşünce, hayal, bilgi vb. dünyasını okuyucuya ilettiği en önemli araçlardan biridir. Yazar, eserinin konusuna, temasına ve amacına uygun olan anlatım tekniklerini kullanarak okuyucuya ulaşmak ister.

Klasik anlatı türleri, yapı ve içerik bakımından karmaşık değildir. Ancak modern anlatı türlerinde yeni anlatım teknikleri kullanılmış, bu da anlatımda çeşitliliğin artmasını sağlamıştır. Modernist romanlarda özellikle **bilinç akışı, iç çözümleme, geriye dönüş** tekniklerinden sıklıkla yararlanılır.

Modernist Romanlarda Bilinç Akışı Tekniği

Bilinç akışı tekniği, özellikle psikolojik eserlerde kullanılan bir teknik olup bireyin gizli yönlerini belirten etkili bir yöntemdir. Bu teknikte karakterin düşünceleri olduğu gibi ifade edilmeye çalışılır. Yazarlar, kronolojik zamana bağlı kalmaksızın, insanın bilinçaltının derinliklerine inebilirler. Bilinç akışı tekniğinde karakterin kesik cümlelerle, bir bütünlük içermeyen, çoğu zaman mantıksal çizginin dışına taşan karmaşası dile getirilir. Kahramanın kafasından geçenler düzensiz bir şekilde, çağrışımlarla farklı yönlere gider. Burada, roman karakterinin anlattıklarının çoğunda geçmişle şimdiki zaman, gerçekler hayal, kendi iç hesaplaşmaları bir aradadır. Bu teknikte duygu ve düşüncelerdeki karmaşıklık dikkati çeker.

Tutunamayanlar romanından alınan aşağıdaki parça bilinç akışı tekniğine örnektir.

Örnek: “Sizlere uğramadan edemedim. Şehri çok güzel ve değişmiş buldum. Yeni taşındığınız evi bulmakta güçlük çekmedim. Oğlunuz çok büyümüş. İnşallah büyüyünce sen de Turgut amcan gibi mühendis olursun. Daha beter olsun. Nermin ne yapıyor. İyidir, selam ve sevgileri var. İnşallah bir dahaki sefere onu da getiririm. Sen derslerine çalışıyor musun bakayım? Kaşlarını çattı. Amcalar bazen kaşlarını çatar, onlara güven olmaz. Süheyla'yı hatırlayacaksınız, teyzemin gelini. Nermin'le birlikte geliniz bir dahaki sefere. Geliriz dedik ya uzatmayın. Gitmiş kadar oldum.”

Modernist Romanlarda İç Çözümleme Tekniği

İç çözümleme, anlatı türleri içinde kahramanların iç dünyasının, duygu, düşünce ve hayallerinin yazar tarafından ifade edildiği bir anlatım tekniğidir. Bu tekniği kullanan yazar, mümkün olduğunca objektif olur. İç çözümleme tekniği kahramanların tanıtımına yardım ettiği gibi anlatımın gerçekliğe daha da yakın olmasını sağlar.

Örnek: “Turgut, önündeki direksiyona, belli etmek istemediği bir çekingenlikle bakıyordu. Kimse sezmeden, korkusunu fark etmeden, bu inatçı ve onu tanımayan sertlikle nasıl uyuşabilecekti? Öğrendikten sonra, bütün zorluklar geride kaldıktan sonra vücudun her parçasında, başlangıçta bu makine kadar kör ve inatçı olan direnmenin yumuşadığını, mümkün olduğunu gördüğü zaman, yazık ki geçiş süresini unutturur insan.”

Modernist Romanlarda Geriye Dönüş Tekniği

Geriye dönüş, zamanın kurgusuyla ilgili bir tekniktir. Anlatıcı, şimdiki zamandan önceki zamanlara giderek kahramanın geçmişinde meydana gelmiş bir veya birkaç olayını anımsatır. **Geriye dönüş tekniği**, konunun daha iyi anlaşılmasında, kahramanların tanıtılmasında ve olayların sebeplerinin ortaya konmasında anlatıcıya yardımcı olur. **Tutunamayanlar** adlı romandan alınan aşağıdaki parça geriye dönüş tekniğine örnektir.

Örnek: “Üniversitede ders çalışırken de Selim, arkadaşlarına böyle takılırdı. Kim çıkarmıştı bu sözü? Kenan çıkarmıştı. Yüksek matematikten haziranda geçince, Selim'le bir olup, etüt odasında, çalışmaya çalışan Turgut'un baş ucundan ayrılmamışlardı. Kenan, Selim'in okulda tanıdığı ilk insandı. Turgut'un onları ilk fark ettiği gün, sıranın üstüne bir şeyler yazıyorlardı.”

DÜNYA EDEBİYATI ROMAN

İspanyol yazar Cervantes'in (Servantes) Don Quijote (**Don Kişot**) adlı eseri, roman türünün başarılı ilk örneği kabul edilir.

Dünyaca Ünlü Romanlar

Fransız Edebiyatı:

- Victor Hugo→Sefiller, Notre Dame'ın (Notr Dam) Kamburu
- Balzac→Vadideki Zambak, Goriot Baba
- Gustave Flaubert→Madam Bovary
- Stendhal→Kırmızı ve Siyah,
- Emile Zola→Nana

Alman Edebiyatı:

- Goethe→ Genç Werther'in Acıları
- Thomas Mann→Buddenbrook (Budenbrok) Ailesi

İngiliz Edebiyatı:

- Charles Dickens→İki Şehrin Hikâyesi, Oliver Twist
- Daniel Defoe→Robinson Crusoe

Rus Edebiyatı:

- Dostoyevski→Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler
- Tolstoy→Anna Karenina, Savaş ve Barış
- Gogol→ Ölü Canlar, Palto
- Puşkin→Yüzbaşının Kızı
- Gorki→Ana, Benim Üniversitelerim
- Turgenyev→Babalar ve Oğullar

Amerikan Edebiyatı:

- Jack London→Vahşetin Çağrısı, Beyaz Diş
- John Steinbeck→ Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri
- Ernest Hemingway→Yaşlı Adam ve Deniz, Çanlar Kimin İçin Çalıyor

Kırgız Edebiyatı

- Cengiz Aytmatov→Gün Olur Asra Bedel, Beyaz Gemi

Not: Ernest Hemingway, 1952'de yazdığı **Yaşlı Adam ve Deniz** adlı romanında yaşlı bir balıkçının okyanusta geçen mücadele dolu birkaç gününü anlatmıştır. Bu romanda yazar kendi maceracı kişiliğini de yansıtmıştır. Eserde yenilgi, galibiyet, korku, cesaret, merhamet, talih gibi temalar çevresinde insanın mücadelecili yönü yansıtılmıştır. Bu eser, yazarın **Nobel Edebiyat Ödülü**'nü almasında önemli bir rol oynamıştır. Eser, birkaç kez sinemaya uyarlanmıştır.

YAZAR BİYOGRAFİLERİ:

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU (1889–1974)

- Kahire'de doğmuş, **yazarlık, büyükelçilik ve milletvekilliği** yapmıştır.
- Edebiyatın her alanında eser vermiştir. Fecriati'nin dağılmasından sonra **Milli Edebiyat** içinde yer almıştır.
- Çoğunlukla içinde yaşadığı toplumun dertlerini eserlerinde işlemiştir.
- Anadolucu, Atatürkçü, devletçi ve laik bir çizgide kalmıştır.
- Esas ününü romancılık alanında bulmuştur.
- Kuvvetli bir gözlem gücü vardır.
- Roman dili sadedir.
- Realist bir çizgide yaşamıştır.
- Eserlerinde aydın-halk çatışmasını yansıtmıştır.
- Eserlerinde belli tarihsel dönemleri ele aldı.
- **Kıralık Konak:** I. Dünya Savaşı öncesinin (kuşaklar arası farklılık,alafranga özentiği,aile sarsıntıları)
- **"Nur Baba"** tekkelerin toplumda yol açtığı yıkıntılar ve yozlaşma anlatılır.
- **Hüküm Gecesi:** Meşrutiyet dönemindeki İttihat ve Terakki kavgaları...
- **Sodom ve Gomore:** Mütareke (işgal) yıllarındaki İstanbul'un ahlaki bozukluklarını,çöküntüleri, (Sodome ve Gomore kutsal kitaplarda ahlaksızlıklarından dolayı lanetlenen ve yerle bir edilen Ürdün'deki iki şehir) tasvir edilir...
- **Yaban:** Kurtuluş Savaşı yıllarındaki bir Anadolu köyü ve halk-aydın çatışması...
- **"Panaroma" ve "Ankara"** romanlarında Atatürk dönemindeki politika toplum ve kültür yaşamımız anlatılır.
- **"Bir Sürgün"** romanında 2.Abdülhamit'e karşı Paris'e kaçan Jön Türkleri anlatır.
- **"Hep O Şarkı" ve "Anamın Kitabı"** adlı eserlerinde çocukluk dönemi anıları ve aşkları vardır.
- **"Erenlerin Bağından" ve "Okun Ucundan"** adlarıyla kitaplaştırdığı mensur şiirlerinde daha ağır ve sanatlı bir dil kullanmıştır.
- **"Milli Savaş Hikayeleri", "Bir Serencam", "Rahmet"**te Kurtuluş Savaşı yıllarındaki Anadolu halkının uğradığı zulümleri anlatır.
- **"Zoraki Diplomat", "Vatan Yolunda", "Gençlik ve Edebiyat Hatıraları"** ise büyükelçilik yıllarındaki anılarını içerir.

1955'ten sonra da anıları dışında kitap yazmadı. Romanları arasında en ünlüleri Nur Baba, Kiralık Konak ve Yaban'dır. **İlk romanı Nur Baba**, 1922'de kitap olarak basılmadan önce gazetede yayınlandı.

ESERLERİ:

ROMAN:

Kiralık Konak (1922)
Nur Baba (1922)
Hüküm Gecesi (1927)
Sodom ve Gomore (1928)
Yaban (1932)
Ankara (1934)
Bir Sürgün (1937)
Panaroma (2 cilt, 1953)
Hep O Şarkı (1956)

ÖYKÜ:

Bir Serencam (1914)
Rahmet (1923)
Milli Savaş Hikâyeleri (1947)

MENSUR ŞİİR:

Erenlerin Bağından (1922)
Okun Ucundan (1940)

OYUN:

Nirvana (1909)

ANI (HATIRA):

Zoraki Diplomat (1955)
Anamın Kitabı (1957)
Vatan Yolunda (1958)
Politikada 45 Yıl (1968)
Gençlik ve Edebiyat Hatıraları (1969)

MONOGRAFİ:

Ahmet Haşim (1934)
Atatürk (1946)

MAKALE:

İzmir'den Bursa'ya (1922, Halide Edip, Falih Rıfkı Atay ve Mehmet Asım Us ile birlikte)
Kadınlık ve Kadınlarımız (1923)
Seçme Yazılar (1928)
Ergenekon (iki cilt, 1929)
Alp Dağları'ndan ve Miss Chalfrin'in Albümünden (1942)

AHMET HAMDİ TANPINAR (1901-1962)

- Daha çok sembolist sayılabilecek musiki, his ve hayal ağırlıklı şiirler yazmıştır.
- Şiirlerinde zaman kavramı üzerinde sıkça durmuştur. Onun eserlerinde zaman, basit bir süreklilik göstermez, çok katlı ve karmaşıktır. **"Bursa'da Zaman"** şiiri bu olgunun güzel bir örneğidir.
- Şiirlerinde insan ruhuna, özellikle bilinçaltına ve zamana yer verişiyile, romanlarında işlediği konulara yaklaşır.
- Kişilerin ön planda tutulduğu öykülerinin başkişilerinde kendi iç dünyasını yansıtmış, genelde kişilerin ruhsal çöküntüsünü, yaşamın gerçeklerinden çok iç benliklerine sığınışlarını sergilemiştir.
- Düşünceye sık sık yer veren yazar, genellikle yaşadığı ızdırapları, umutlarını, özleyişlerini ve aşklarını dile getirmiştir.
- Öykülerinde de **zaman** kavramı üzerinde sıkça duran Tanpınar, **geçmişle içinde bulunulan zamanı bilinç-bilinçaltı çatışması** biçiminde vermiştir.
- Öykülerinde, geçmişlerindeki kimi olayların etkisiyle akış güçleri dış dünya ile uyumlarını yitirmiş, yaşamları karabasanların, korkulu düşlerin kuyularına yuvarlanan kişiler çoğunlukta.
- Ahmet Hamdi Tanpınar'ın sembolist anlatım tarzı romanlarına zaman zaman sirayet eder. Ancak o, muhteva açısından metafizik eğilimleri ile estetik endişelerini şiire ayırdığı hâlde, sosyal temalar için nesri seçmiştir.
- **Romanlarında, zengin hayatların hikâyesinden çok, Türkiye meselelerine kendine has yorumlar getirir.**
- Medeniyet değiştirme girişimlerinin insanımızı soktuğu çıkmazları araştırırken yaptığı tahliller, insanımız ve toplum yapımız açısından dikkate değer hükümler taşır.
- Huzur'da Cumhuriyet'in ilk yıllarında kişiliğini kabul ettirmek isteyen okumuş genç kadın ve erkeğin sorunları, yeni toplumsal koşullarla ilişkileri, eski ile yeni arasındaki uyum arayışları işlenmiştir.
- Tanpınar'ın edebiyat ve tarih konularındaki incelemeleri çeşitli dergilerde yayımlanmış, sonra kitap hâlinde basılmıştır.

Eserleri:

Öykü: Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru
Şiir: Şiirler

Roman: Mahur Beste, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Aydaki Kadın

Deneme: Beş Şehir, Edebiyat Üzerine Makaleler, Yaşadığım Gibi

İnceleme: Tevfik Fikret, Namık Kemal, Yahya Kemal, 19. Asır Türk Edebiyatı Tarih

ORHAN KEMAL (1914-1970)

- Türk edebiyatına **işçi sınıfını ve Çukurova'yı** sokan yazardır. **Toplumcu-gerçekçi** bir anlayışla işçi ve köylünün, dar gelirli memurların, işsizlerin, sokaktaki adamın sorunlarını yansıtan romanlar, hikâyeler ve oyunlar yazmıştır.
- Hayatın içinden yetişmiş bir yazar olarak dünyasını, okuduklarından çok yaşadıklarıyla ve gözlemleriyle kurmuştur. Konu ve kişi bulmakta hiç zorluk çekmeden, hayatına giren yüzlerce insanın kader ve direnişlerini rahatça derleyerek hikâye ve romana geçirmiştir.
- İstanbul'a gelişle birlikte roman konuları ve kahramanları da değişmiş; **İstanbul'un kenar mahallelerinde yaşanan hayatlar, işçiler, küçük memurlar, dar gelirli insanlar, suçlu çocuklar, işsizler, aylıklar** eserlerinin vazgeçilmez öğeleri olmuştur.

Eserleri:

Öykü: Ekmek Kavgası, Çamaşırcının Kızı, Sarhoşlar, Grev, 72. Koğuş, Arka Sokak, Babil Kulesi, Kardeş Payı, Mahalle Kavgası, Dünyada Harp Vardı, İşsiz, Önce Ekmek

Roman: Avare Yıllar, Baba Evi, Murtaza, Suçlu, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerine, Vukuat Var

Devlet Kuşu, Küçücük, Gâvurun Kızı, Kanlı Topraklar, Bir Filiz Vardı, Yalancı Dünya, Üç Kâğıtçı, Sokaklardan Bir Kız, Dünya Evi, Kötü Yol, El Kızı, Eskici ve Oğulları, Hanımın Çiftliği, Gurbet Kuşları, Arkadaş Islıkları

Oyun: İspinozlar

Anı: Nazım Hikmet'le Üç Buçuk Yıl

OĞUZ ATAY

- Modernizmi esas alan sanatçılardan olan Oğuz Atay, **postmodernizmin** de edebiyatımızdaki öncülerindedir.
- Eserlerinde toplum kurallarıyla çatışan aydınların iç dünyalarını ustalıkla kaleme alır.
- **Modern insanın bunalımı, yalnızlığı, toplumun aksayan yönleri, burjuvazi görüşe ferdin başkaldırışı** eserlerinde işlenen konular olarak öne çıkar.
- Yapıtlarında ele aldığı konuları ironi bir tarzla işler. Yapıtları ayrıca eleştiri ve mizah içerir.
- Postmodern bir anlayışla yazdığı "**Tutunamayanlar**" eseri ona büyük ün kazandırır. Bu romanda küçük burjuva düzenini ve Türk aydınının acıklı güldürüsünü işler. "**Tutunamayanlar**" aynı zamanda **Türk edebiyatında ilk modernist roman örneğidir**. Oğuz Atay bu romanla 1970'te TRT roman ödülünü kazanır. Bu romanda, modern şehir hayatı içinde topluma yabancılaşmış yalnız

insanları, burjuva düzenine ayak uyduramayanları kaleme alır.

Eserleri:

Roman: Tutunamayanlar, Bir Bilim Adamının Romanı, Tehlikeli Oyunlar

Hikâye: Korkuyu Beklerken

Oyun: Oyunlarla Yaşayanlar

ERNEST HEMİNGWAY (1899-1961)

- Amerikan edebiyatının en önemli isimlerinden biridir.
- Ustaca yazdığı kısa hikâyeleriyle sanat hayatına adım atan yazar, sonraki yıllarda romanlarıyla da büyük başarı gösterdi.
- Eserlerinde kısa cümleleri ustalıkla kullandı. Etkileyici diyaloglara yer verdi.
- Yazar; eserlerinde yaşam mücadelesi veren insanları, savaşın neden olduğu yıkımı, doğayı konu edindi. 1953'te **Pulitzer Ödülü**'nü, 1954'te ise **Nobel Edebiyat Ödülü**'nü aldı.

Eserleri:

- Çanlar Kimin İçin Çalıyor
- Silahlara Veda
- İhtiyar Balıkçı ve Deniz
- Kadınsız Erkekler
- Afrikanın Yeşil Tepeleri
- Güneş de Doğar
- Tehlikeli Yaz
- Varlık Yokluk
- Paris Bir Şenliktir
- Öğleden Sonra Ölüm

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

11. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı, MEB Yayınları

11. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı EKOYAY Yayınları